

CARLO M. CIPOLLA (1922-2000)

Uluslararası üne sahip iktisat tarihçisi Carlo M. Cipolla, Lincei Akademisi, Torino Bilimler Akademisi, American Academy of Arts and Sciences ve American Philosophical Society'nin üyesidir. Aynı zamanda British Academy ve Büyük Britanya Royal Historical Society üyesidir, Zürih Federal Teknik Üniversitesi ve Paris Üniversitesi Tıp Fakültesinden fahri doktora unvanına sahiptir.

Alfa'daki kitaplar:

Fatihler, Korsanlar, Tüccarlar (2021)

Zaman Makineleri (2021)

Yelkenler ve Toplar (2021)

Para ve Akdeniz Uygartığı (2021)

ERDAL TURAN (1956)

Gerze, Sinop doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Sinop'ta, yükseköğrenimini Floransa'da tamamladı. Tercüman rehberlik yapmaktadır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

Para ve Akdeniz Uygarlığı

© 2020, ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Moneta e Civiltà Mediterranea

© 2020, Società Editrice il Mulino, Bologna

Kitabın Türkçe yayım hakları Kalem Ajans aracılığıyla ALFA Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.'ne aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Yayıncı ve Genel Yayın Yönetmeni M. Faruk Bayrak

Genel Müdür Vedat Bayrak

Yayın Yönetmeni Mustafa Küpüşoğlu

Çeviren Erdal Turan

Kitap Editörü Çiğdem Şentüğ

Kapak Tasarımı Füsun Turcan Elmasoğlu

Sayfa Tasarımı Ali Rıza Yati

Fransızca çeviri desteği için Saadet Özen'e ve Latince çeviri desteği için Oğuz Yarılgış'a teşekkürler.

ISBN 978-625-449-357-7

1. Basım: Kasım 2021

Baskı ve Cilt

Melisa Matbaacılık

Çiftelhavuzlar Yolu Acar Sanayi Sitesi No: 8 Bayrampaşa-İstanbul

Tel: (0212) 674 97 23 Faks: (0212) 674 97 29

Sertifika no: 45099

Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.

Alemdar Mahallesi Ticarethane Sokak No: 15 34110 Cağaloğlu-İstanbul

Tel: (0212) 511 53 03 (pbx) Faks: (0212) 519 33 00

www.alfakitap.com - info@alfakitap.com

Sertifika no: 43949

CARLO M.
CIPOLLA

PARA *ve*
AKDENİZ
UYGARLIĞI

İTALYANCADAN ÇEVİREN
ERDAL TURAN

ALFA

En büyük muammadır para
Bir çıkar bir iner değeri, insan ne yapacağını şaşırır
Kazandım zannederken tam tersiyle yüz yüze kalır

Gilles Li Muisis, Tournai Aziz Martin Kilisesi,
XIV. yüzyıl

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ.....	9
Birinci Bölüm	
BARBAR AVRUPA'DA İLKEL PARA.....	23
İkinci Bölüm	
ORTAÇAĞIN DOLARLARI.....	37
Üçüncü Bölüm	
KÜÇÜK PARANIN BÜYÜK SORUNU.....	55
Dördüncü Bölüm	
HAYALET PARALAR.....	69
Beşinci Bölüm	
UYGARLIK VE FİYATLAR.....	87
EK. İTALYA'DAKİ FİYATLARIN TARİHİ.....	105

GİRİŞ

Carlo Cipolla'nın yirminci ölüm yıldönümünde Mulino, para (madeni), fiyatlar ve (ortaçağdan Rönesans'a kadar) "Akdeniz uygarlığı" üzerine beş makaleyi içeren, klasikleşmiş bu küçük kitabı yayımlamaya karar verdi. 1956 yılı Princeton Üniversitesi Yayınlarının Amerikan baskısının önsözünde belirtildiği gibi bu makaleler Cincinnati Üniversitesinde "Charles Phelb Taft Memorial Fund"ın himayesi altında" 1953'te verilen ders notlarından alınmış, daha sonra 1957'de Neri Pozza Yayınları için İtalyancaya çevrilmiştir.¹

Genellikle ekonomi tarihinin derin dünyasında üzerinde fazla durulmamış konularda yaptığı araştırmaların başlangıcından beri, 20. yüzyılın ikinci yarısının en önemli yorumcularından biri haline gelen Cipolla'nın bu eseri, Fernand Braudel'in onun bir başka küçük kitabının *Avant propos*'unda [önsözünde] yazdığı gibi, "tarih ve politik ekonomi disiplinlerinin sancılı kesişme noktasında" yer alıyor.²

¹ Krş. C. M. Cipolla, *Money, Prices and Civilization in the Mediterranean World. Fifth to Seventeenth Century*, Princeton, Princeton University Press, 1956. İtalya baskısında C. M. Cipolla'nın yazdığı ek dahildir: "Storia dei prezzi e storia della moneta: considerazioni critiche," *Industria*, 4 (1950), s. 599-606.

² C. M. Cipolla, *Mouvements monétaires dans L'Etat de Milan (1580-1700)*, École Pratique des Hautes Études, Paris, Armand Colin, 1952, s. 1.

Yani, Cipolla'nın yaklaşık otuz yıl sonra ekonomi tarihinin girişinde önsözde yazdığı gibi, "iki kültür arasında."³

Braudel, "Catania Üniversitesinin genç profesörünün parlak bir entelektüel geleceği olacak" derken, küçük büyük her olayın incelemesiyle meşgul bir tarihçi olarak Cipolla için "anlaşmazlıklarla, tartışmalarla ve entelektüel mücadelelerle dolu bir gelecekten" söz ediyordu. Özellikle de onun böyle yeni ve özgün düşünce tarzı tarihçiler için fazla teorik görünebilirdi. Bu yüzden "kibarca da olsa, onu mesleğe ihanet etmekle suçlayabilirler, büyük açıklamalardan hoşlanan ekonomistler için fazla somut, gerçek olaylara fazla bağımlı olduğunu iddia edebilirlerdi."

Cipolla'nın entelektüel geleceğinin Braudel'in öngörülerine ters düşmediğine kuşku yok. Özellikle de İtalya ve Avrupa kıtasının ortaçağ ve Rönesans'tan başlayan yükseliş ve düşüşüne yol açan nedenlerin analizini yapan, olağanüstü biçimde açık, bir o kadar yenilikçi birçok eseri bunu göstermektedir.

İki kültür arasındaki çatışmanın Cipolla ve onun yaklaşımını akıllıca ve *savoir faire* [maharetle] izleyen tarihçiler tarafından zekâ ve bilgiyle aşılmış olduğuna inanıyorum. "Simülasyonlarına" başladıkları verilerin doğasını ve anlamını derinleştirme konusunda fazla dikkatli olmayan uygulamacı

³ C. M. Cipolla, *Tra due culture. Introduzione alla storia economica*, Bologna, Il Mulino, 1988. Aynı konuda hakkında krş. Id., "Teoria economica e storia economica," *Moneta e Credito*, 16 (1951), s. 497-499.